Příloha č. 1: Souhlas s provedením orientačního logopedického vyšetření

SOUHLAS ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE

Orientační logopedické vyšetření

Zařízení: *Třída:*

Školní rok: *Logopedický asistent:*

Souhlasím, aby u mého dítěte bylo provedeno orientační logopedické vyšetření logopedickým asistentem v mateřské škole.

Jméno dítěte	***Podpis zákonného zástupce***

Příloha č. 2: Souhlas s poskytováním logopedické prevence v mateřské škole

SOUHLAS ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE S POSKYTOVÁNÍM LOGOPEDICKÉ PÉČE

Zařízení: *Třída:*

Školní rok: *Logopedický asistent:*

Mám zájem, aby mému dítěti byla v mateřské škole individuálně dle potřeby poskytována preventivní logopedická péče logopedickým asistentem.

Hlavní náplň logopedické prevence

- dechová a fonační cvičení, rozvoj smyslového vnímání
- cvičení na rozvoj motoriky mluvidel, podpora a rozvoj správné výslovnosti

Jméno dítěte	***Podpis zákonného zástupce***	***NKS***	***V péči logopeda?***

Příloha č. 3: Zpráva z logopedické depistáže

Mateřská škola xxxxx
Adresa

Zpráva o výsledku logopedické depistáže

Vážení rodiče,

v průběhu měsíce září 2012 bylo v mateřské škole realizováno orientační logopedické vyšetření logopedickou asistentkou.

Jméno dítěte:
Logopedický asistent:

Na základě výsledku orientačního logopedického vyšetření doporučuji navštívit praktického lékaře, u kterého je Vaše dítě registrováno, a požádat ho o doporučení k návštěvě logopedického pracoviště.

V xxxxx dne Podpis logopedického asistenta

Příloha č. 4: Plán logopedické prevence pro mateřské školy

Plán logopedické prevence v mateřské škole

„Logopedníčkovi hrátky“

Předškolní věk představuje jedno z nejdůležitějších období pro vývoj řeči. Proto je jedním z hlavních cílů předškolní výchovy rozvoj správné komunikační schopnosti u dětí. Komunikace tvoří základní lidskou potřebu nutnou pro život ve společnosti. Je ukotvena v rámcovém vzdělávacím programu předškolního vzdělávání ve vzdělávací oblasti Dítě a jeho psychika *(podoblast Jazyk a řeč),* Dítě a jeho tělo a také je obsahem jedné z klíčových kompetencí s názvem komunikativní kompetence.

Ontogeneze řeči je velmi složitý a dlouhodobý proces. K tomu, aby se řeč u dítěte správně rozvíjela, je zapotřebí mít správně vyvinutou a fungující centrální nervovou soustavu, zdravý sluch, neporušený zrak a jistou míru pohybové obratnosti. Řeč lze ve vývoji ovlivňovat správným mluvním vzorem, podnětným prostředím a kladným citovým zázemím, které by dítěti měla poskytnout rodina.

V současné době můžeme pozorovat, že výskyt narušené komunikační schopnosti je u dětí předškolního věku velice častým jevem. Proto se v posledních letech dostává do popředí podobor speciální pedagogiky zvaný logopedie. Logopedie je v nejširším pojetí definována jako výchova ke správné řeči. Hlavní úlohou tohoto oboru je snížit výskyt řečových vad, tyto vady korigovat a v neposlední řadě narušené komunikační schopnosti předcházet. Předcházení výskytu narušené komunikační schopnosti je nazýváno logopedickou prevencí.

Je zapotřebí věnovat pozornost a péči dětem i dospělým jedincům s narušenou komunikační schopností. Narušená komunikační schopnost se může stát pro děti i jejich rodiče překážkou nejen při vstupu do první třídy základní školy, ale často může komplikovat i průběh dalšího vzdělávání. V obecné rovině může být problémem znesnadňujícím mezilidskou komunikaci.

Aspekty logopedické prevence

Ke správnému ovlivňování vývoje řeči je důležité:

- správný mluvní vzor
- kladná citová vazba
- netrestání chyb
- dostatek podnětů k mluvení
- respektování věku a stupně rozvoje, zájmů dítěte
- motivace a vzbuzení zájmu o mluvní projev
- pochvala a trpělivý přístup
- rozvíjení obratnosti mluvidel ve spojení s obratností ruky a pohybem
- rozvíjení fonematického sluchu, využívání říkadel, básní, zpěvu, rytmizace
- klid a pohoda prostředí

Cíl doplňujícího plánu logopedické prevence:

- vést děti k všestranné, účinné a otevřené komunikaci *(komunikační kompetence)*
- podporovat správný řečový vývoj *(důraz klást na správný mluvní vzor)*
- dbát na srozumitelnou výslovnost
- rozvíjet souvislý smysluplný řečový projev dětí
- předcházet a eliminovat narušenou komunikační schopnost, zvláště dyslálii, která se objevuje u dětí předškolního věku ve velké míře
- aktivně vyhledávat děti s vadami řeči *(logopedická depistáž)*
- provádět hravou formou logopedickou prevenci v podobě logopedických cvičení individuálně či skupinově dle potřeby, nejlépe 2x – 3x týdně

Formy péče o děti s narušenou komunikační schopností v mateřské škole

- Individuální práce s dětmi
- Frontální a skupinová práce
- Osvětová činnost *(Rozhovory s rodiči, poradna pro rodiče, odkazy na odborné knihy a logopedické materiály, kontakty na odborníky z oblasti speciální pedagogiky a klinické logopedie)*

Vybrané pomůcky pro logopedickou prevenci v mateřské škole

Stimulační

- ☞ pomůcky pro sluchovou výchovu - hudební nástroje všeho druhu *(ozvučná dřívka, bubínek, triangl, činelky, dřevěný blok, metalofon, xylofon)*, flétna, píšťalka, trumpetka, zvukové hračky, dětské rytmické nástroje
- ☞ pomůcky pro dechová cvičení – bublifuk, větrník, vodové barvy *(rozfoukávání),* vatové kuličky, brčka *(slámky),* foukací labyrint, pingongový míček

Motivační

- ☞ hračky – maňásci, loutky, plyšové hračky, logopedický plyšový hroch[76], papoušek, stavebnice, skládačky, puzzle, kostky, logopedická razítka, dětský telefon, plastelína

Didaktické

- ☞ dětské obrázkové knihy, pohádkové knihy, pexesa, soubory slov a obrázků, logopedické texty, pracovní listy, logopedické říkanky, logopedické kostky, logopedické obrázkové karty, omalovánky k hláskám, obrázky k hláskám, leporela, obrázkové slovníky, zvukomalebná slova na kartách

Názorné

- ☞ logopedické zrcadlo, počítačové programy *(speach viewer)* - Brepta, záznam zvuku *(na počítači, na magnetofonu),* interaktivní tabule, logopedická razítka

---

[76] Nomiland: *Logopedický hroch* [online]. 2009. vyd. [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: http://www.nomiland.cz/foto/dfoto/big/5915.jpg

I. Tematický blok:

„Rozdýchej se s Logopedníčkem“

Časový rozsah: Září – říjen (8 týdnů)

Charakteristika práce:

Hlavním úkolem tematického bloku bude seznámit děti s plyšovým logopedickým hrochem jménem Logopedníček, který nás bude po celý školní rok logopedickou prevencí provázet. V průběhu trvání prvního tematického bloku bude provedena prostřednictvím logopedické diagnostiky *(pozorováním, explorační metodou – rozhovory)* logopedická depistáž. Budeme se snažit aktivně vyhledávat děti, které mají narušenou komunikační schopnost. Zaměříme se na dechová a foukací cvičení, která by měla přispět k upevnění správné techniky dýchání, která je potřebná k výslovnosti hlásek.

Vzdělávací nabídka:

- logopedický screening (depistáž)
- skupinové a individuální rozhovory s dětmi
- dechová a foukací cvičení formou hry
- cvičení na prodloužení výdechového proudu
- cvičení měkkého hlasového začátku
- didaktické hry a materiály pro podporu správné výslovnosti
- využití logopedického hrošíka
- dětské básničky, písničky, říkanky

Záměry:

- seznámení se s plyšovým hrochem Logopedníčkem – logopedická prevence
- aktivně vyhledávat děti s narušenou komunikační schopností
- všímat si výslovnosti dětí
- pozorovat chování dětí v kolektivu
- věnovat se nácviku a automatizaci správného dýchání
- využívat logopedické pomůcky
- shromáždit a využívat didaktické pomůcky a materiály pro podporu a nácvik správné výslovnosti
- dbát na správný mluvní vzor *(klidná mluva, zřetelná artikulace)*
- dbát na dodržování zásad hlasové hygieny
- vést děti k souvislému smysluplnému řečovému projevu
- vytvořit vhodné komunikační prostředí
- podpořit zájem dítěte o logopedická cvičení

Očekávané výstupy:

- odhalení dětí s narušenou komunikační schopností
- snaha dětí o zřetelnou výslovnost
- ovládání dechu
- ovládání tempa a intonace řeči
- vytvoření vhodného komunikačního prostředí
- zájem dětí o logopedická cvičení

V úrovni klíčových kompetencí

Dítě ukončující předškolní vzdělání:

✐ *Kompetence k učení*

- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích
- dovede postupovat podle instrukcí
- učí se s chutí

✐ *Kompetence k řešení problémů*

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale i za snahu

✐ *Komunikativní kompetence*

- samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení
- ptá se a odpovídá na otázky
- rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog

✐ *Sociální a personální kompetence*

- samostatně rozhoduje o svých činnostech
- uvědomuje si, že odpovídá za své jednání a nese za něj důsledky
- dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla, přizpůsobí se jim

✐ *Činnostní a občanské kompetence*

- přizpůsobuje se daným okolnostem
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovat

II. Tematický blok:

„Vyplázni jazyk, s pusinkou si hrej, s námi se všemi se v kruhu směj“

Časový rozsah: Listopad – prosinec (8 týdnů)

Charakteristika práce:

V druhém tematickém bloku pozvolna navážeme na předchozí činnosti spojené s nácvikem správné techniky dýchání. Budeme se nadále věnovat dechovým a foukacím cvičením s využitím logopedických pomůcek. Zaměříme se již individuálně na správnou výslovnost jednotlivých hlásek u dětí, které mají problémy s artikulací, nebo jim byla na základě orientačního logopedického vyšetření zjištěna narušená komunikační schopnost. Nápomocné nám bude logopedické zrcadlo, před kterým budeme individuálně výslovnost hlásek nacvičovat. K posílení správnosti artikulace budeme využívat logopedické kartičky, obrázkové knihy s říkankami a básničkami, logopedické pexeso. V průběhu tematického bloku budeme provádět skupinově oromotorická cvičení na uvolnění a zlepšení obratnosti mluvidel.

Vzdělávací nabídka:

- dechová cvičení hravou formou *(dýchání do zrcátka, rozfoukávání vodových barev, tuže, využití hudebních nástrojů)*
- foukací hry *(využití bublifuku, balonků, slámky, větrníků, peří, píšťalky)*
- individuální nácvik výslovnosti hlásek odezíráním *(před logopedickým zrcadlem)*
- logopedické kartičky *(zvukomalebná citoslovce)*
- artikulační a řečové hry
- využití maňáska Papouška
- básničky, lidová říkadla, říkanky, hádanky
- společné diskuze, rozhovory, skupinová a individuální konverzace
- cvičení mimických svalů a pohyblivosti jazyka
- motorika očních pohybů *(nácvik očních pohybů zleva doprava)*

Záměry:

- sledovat techniku dýchání
- ovládat techniku dýchání
- posilovat správnou výslovnost hlásek
- eliminovat vadnou výslovnost hlásek
- rozvíjet obratnost mluvidel
- posilovat mluvní projev ve skupině dětí
- získat představu o elementárních znakových systémech – abeceda, čísla
- zlepšit motoriky mluvidel orofaciálními cvičeními

Očekávané výstupy:

- zvládnutí techniky správného dýchání
- ovládnutí dechové svalstvo
- eliminace nesprávné výslovnosti hlásek
- zlepšení motorické obratnosti mluvidel

V úrovni klíčových kompetencí

Dítě ukončující předškolní vzdělávání:

✐ *Kompetence k učení*

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí
- klade otázky a hledá na ně odpovědi
- soustředí se na činnost a záměrně si pamatuje

✐ *Kompetence k řešení problémů*

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí
- známé a opakující se situace řeší samostatně

✐ *Komunikativní kompetence*

- samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení
- ptá se a odpovídá na otázky
- dokáže sdělovat své prožitky, pocity a nálady
- rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu

✐ *Sociální a personální kompetence*

- při společných činnostech se domlouvá a umí spolupracovat
- dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla, přizpůsobí se jim

✐ *Činnostní a občanské kompetence*

- učí se plánovat, řídit svoje činnosti a hru
- přizpůsobuje se daným okolnostem

III. Tematický blok:

„Nastraš uši, poslouchej, zacvičíme si spolu a bude nám hej“

Časový rozsah: Leden – únor (8 týdnů)

Charakteristika práce:

Třetí tematický blok bude věnován rozvoji sluchového vnímání a sluchové diferenciace, která je velice důležitá pro správnou artikulaci hlásek a obecně pro mezilidskou komunikaci. Využijeme k tomu sluchové hry a činnosti, které budou zaměřené k poznávání a rozlišování různých zvuků. U procvičování sluchového vnímání se zaměříme na oblast fonematického sluchu, rozlišování tvrdých a měkkých souhlásek. V další části bloku se budeme snažit spojit hudbu s pohybem. Budeme přispívat praktickými cvičeními k rozvoji hrubé a jemné motoriky, tělesné rovnováhy. Cílem bude vést děti k uvědomování si vlastního těla a jeho polohy v prostoru.

Vzdělávací nabídka:

- sluchové hry *(rozlišení první a poslední hlásky ve slovech)*
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků *(hledání zvuků v okolí, rozeznávání stejných a podobných zvuků)*
- procvičování fonematického sluchu *(tvrdé a měkké souhlásky)*
- poslech četby, pohádek
- vyprávění příběhů, dokončení příběhů *(rozvíjení fantazie)*
- spojení hudby a pohybu s využitím pohybových říkanek a písní
- tělesná cvičení s prvky aerobiku
- automasáže těla *(pomocí rukou, pěnových míčků)*
- pohyb dle slovních pokynů dospělého nebo kamaráda
- tělovýchovné chvilky *(přeskoky, poskakování, plazení, podlézání)*
- protahovací cviky
- míčové hry *(soustředění se na házení, chytání míče)*
- překážkové dráhy, opičí dráhy
- konstruktivní stavebnice, puzzle
- manipulace s drobnými předměty *(kuličky, míčky, stavebnice, navlékání korálků)*
- výtvarné činnosti jako stříhání, lepení, vytrhávání a skládání z papíru
- kreslení, malování
- práce s plastelínou

Záměry:

- rozvíjet a posilovat sluchového vnímání
- podpořit rozvoj sluchové diferenciace a sluchové paměti
- zdokonalovat hrubou motoriku
- rozvíjet jemnou motoriku

- uvědomovat si vlastní tělo
- rozvíjet tělesnou rovnováhu
- rozvíjet prostorovou orientaci

Očekávané výstupy:

- vnímat a rozlišovat pomocí sluchu
- poznávat a rozlišovat zvuky v okolí
- rozeznat stejné a podobné zvuky
- zachovávat správné držení těla
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru
- umět zacházet s předměty denní potřeby, s náčiním a materiálem – rozvoj jemné motoriky
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci
- chápat prostorové pojmy *(vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, vedle)*

V úrovni klíčových kompetencí

Dítě ukončující předškolní vzdělávání:

✐ *Kompetence k učení*

- dovede postupovat podle instrukcí
- raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- umí dokončit zadanou práci

✐ *Kompetence k řešení problémů*

- známé a opakující se situace řeší samostatně
- rozlišuje řešení, která vedou k cíli a řešení která jsou nefunkční

✐ *Komunikativní kompetence*

- samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení
- rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- domlouvá se gesty i slovy

✐ *Sociální a personální kompetence*

- uvědomuje si, že odpovídá za své jednání a nese za něj důsledky
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit
- při společných činnostech se domlouvá a umí spolupracovat

✐ *Činnostní a občanské kompetence*

- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení
- váží si práce i úsilí druhých

IV. Tematický blok:

„Koukej, koukej, tužku chyť, s Logopedníčkem je nám líp“

Časový rozsah: Březen – duben (8 týdnů)

Charakteristika práce:

Obsah tematického bloku bude soustředěn především na rozvíjení zrakového vnímání a zdokonalování grafomotoriky. Budeme u dětí sledovat správný úchop psacího náčiní a také polohu při sezení a jiných činnostech. Zaměříme se též na posílení psychických procesů jako je paměť a pozornost. Budeme podporovat znalost základních barev, početních představ a elementárních geometrických tvarů, které je třeba znát. Nezapomeneme procvičovat správnou artikulaci dětí a upevňovat ji prostřednictvím básniček, lidových říkanek a pohádek.

Vzdělávací nabídka:

- početní hry s drobnými předměty *(knoflíky, kuličkami, kostkami)*
- hry s pexesem, krasohled
- básničky, lidová říkadla, hádanky
- kartičky s čísly
- řazení předmětů podle velikosti
- skládání rozstříhaného obrázku
- navlékání korálek dle barev a dodržování jejich pořadí
- hledání a třídění předmětů stejného tvaru i velikosti
- hledání rozdílů mezi podobnými obrázky
- omalovánky, dokreslování obrázků
- nácvik správného úchopu psacího náčiní
- cviky k uvolnění ruky a zápěstí
- grafomotorická cvičení
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel a písmen
- využití logopedických razítek *(poloha mluvidel při výslovnosti hlásek)*
- kresba základních geometrických prvků *(kruh, osmička, oblouky, vlnovky, čáry)*

Záměry:

- posilovat zrakové vnímání, zrakovou diferenciaci a zrakovou paměť
- posilovat psychické procesy - paměť, schopnosti soustředění se
- kontrolovat správnou výslovnost hlásek
- individuální nácvik jednotlivých hlásek
- rozvíjet a podporovat znalost základních barev, početních představ, tvarů
- vytvářet dovednost řadit předměty dle velikosti
- rozvíjet grafomotoriku
- osvojit si správného úchopu psacího náčiní
- sledovat správnost polohy při sezení, psaní

Očekávané výstupy:

- záměrně vnímat pomocí zraku
- zrakově rozlišovat, třídit a skládat předměty
- chápat základní číselné a matematické pojmy *(porovnávat, uspořádat soubory předmětů)*
- záměrně pozorovat
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- soustředěně poslouchat četbu, hudbu
- znát základní barvy, jednoduché geometrické obrazce
- správná poloha sezení na židli u stolečku

V úrovni klíčových kompetencí

Dítě ukončující předškolní vzdělávání:

✐ *Kompetence k učení*

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí
- soustředí se na činnost a záměrně si pamatuje
- dovede postupovat podle instrukcí

✐ *Kompetence k řešení problémů*

- zpřesňuje si početní představy
- užívá číselných a matematických pojmů
- vnímá elementární matematické souvislosti

✐ *Komunikativní kompetence*

- rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- ovládá dovednosti, které předcházejí psaní a čtení

✐ *Sociální a personální kompetence*

- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým
- pomáhá slabším
- je schopné respektovat druhé

✐ *Činnostní a občanské kompetence*

- učí se plánovat, řídí svoje činnosti a hru
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení
- k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně

V. Tematický blok:

„Povídej a procvičuj, Logopedníček je kamarád tvůj“

Časový rozsah: Květen – červen (8 týdnů)

Charakteristika práce:

V závěrečném tematickém bloku se budeme věnovat rozvoji řečových schopností a jazykových dovedností. Budeme se snažit, aby děti byly schopné kultivovaného plynulého mluvního projevu. Úkolem bude také individuálně procvičovat výslovnost jednotlivých hlásek českého jazyka a korigovat tempo řeči, intonaci a sílu hlasu. Spojíme pohybové činnosti s relaxační hudbou a zaměříme se na rytmizaci prostřednictvím dětských básniček, rýmovaček a rozpočítadel.

Vzdělávací nabídka:

- vyprávění a vymýšlení pohádek, příběhů
- práce s dětskou literaturou *(prohlížení a čtení dětských obrázkových knih, určování předmětů v knížkách)*
- hudebně pohybové hry
- vyťukávání a vytleskávání rytmu písničky
- tvorba jednoduchých rýmů
- přednes, recitace, zpěv
- rozpočítadla, hádanky, pořekadla
- didaktické hry pro podporu řečových schopností *(určování protikladů, nadřazených pojmů, procvičování předložek, sloves, přídavných jmen)*
- logopedický program na PC
- manipulace s drobnými předměty *(spojení hmatových vjemů s motorickými)*
- hry pro rozlišování jednotného a množného čísla, stupňování přídavných jmen
- ochutnávání potravin *(zavázané oči, poznávání potravin čichem, vůně)*
- psychomotorické a relaxační cvičení s prvky jógy

Záměry:

- individuálně procvičovat výslovnost jednotlivých hlásek
- sledovat tempo řeči, intonaci a sílu hlasu
- posilovat mluvních dovedností *(souvislé a plynulé vyjadřování, porozumění řeči)*
- sledovat používání předložek
- rozvíjet pasivní a aktivní slovní zásobu
- rozvíjet schopnost správně řadit úkony za sebou (serialita)
- posilovat smysl pro rým a rytmus (rytmizace)
- posilovat hmatové, čichové a chuťové vnímání
- schopnost zklidnění se, odpočinku a relaxace

Očekávané výstupy:

- správně artikulovat, ovládat dech
- vyjadřovat samostatně a smysluplně své myšlenky, pocity, přání
- vést rozhovor *(naslouchat druhým, sledovat řečníka, odpovídat na otázky)*
- rozšířit si aktivní a pasivní slovní zásobu
- porozumět slyšenému slovu
- umět reagovat na pokyn
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- naučit se zpaměti krátkou básničku, písničku, pohádku
- popsat situaci, pojmenovat věci v okolí
- sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vnímat a rozlišovat pomocí hmatu, čichu a chuti
- projevovat zájem o dětskou literaturu

V úrovni klíčových kompetencí

Dítě ukončující předškolní vzdělávání:

✐ *Kompetence k učení*

- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích
- raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

✐ *Kompetence k řešení problémů*

- řeší problémy, na které stačí
- známé a opakující se situace řeší samostatně

✐ *Komunikativní kompetence*

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách
- samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení
- rozšiřuje svou slovní zásobu, aktivně ji využívá ke komunikaci s okolím
- ptá se a odpovídá na otázky
- rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog

✐ *Sociální a personální kompetence*

- uvědomuje si, že odpovídá za své jednání a nese za něj důsledky
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit

✐ *Činnostní a občanské kompetence*

- k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně
- váží si práce i úsilí druhých

Příloha č. 5: Formulář **-** orientační logopedické vyšetření

Orientační logopedické vyšetření

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Datum vyšetření:

Výslovnost jednotlivých hlásek

Hlásky do 2, 5 let věku:

A - máma, bába, padá, pán , mák
O - Ota, boty, bonbon, mámo, bábo
U - umí, buchtu, mámu, bubu, bum
I - jí, jíme , myje, mýdlo, mami,
E - vedeme, meleme, med, máme
B - bába, Béďa, boby, oba, bubnuje
P - Pepa, papá, pije, pán, houpá
M - mami, máme, doma, mapa, pumpa
J - Jana, jáma, jiné, mají, hajá, taje
D - Dana, doma, Tonda, tady, tudy, voda
T - ty, táta, teta, Ota, mete, vítá, pata
N - Nela, nemá, noha, venku, Hana

Hlásky do 3, 5 let věku:

L - láme, lampa, lepí, Láďa, mele, jablko, kluci
AU - au, auto, autobus
OU - mouka, bouda, bouchá, jdou, vedou

V - vana, voda, víme, Eva, mává, pivo
F - Fanda, fouká, fičí, fučí, fenka, hafá
H - Hana, houpá, houby, noha, tahá, váhy
CH - chata, chyba, chová, ucho, moucha
K - Kája, koník, kámen, kouká, oko
G - guma, gól, Olga, vagon

Hlásky do 4, 5 let věku:

BĚ - běhat, Bětka, oběd, hrábě, obě
PĚ- pěna, pěst, zpěvák, doupě
MĚ - město, měsíc, paměť, země
VĚ - věta, věšák, zvědavý, medvěd
Ď - děda, dělá, dívá, děti, chodí, hadi, lodě
Ť - ticho, ťuká, tělo, nitě, chytí, kotě
Ň - někdo, nikdo, není, Toník, koně, voní

Hlásky do 5 let věku:

Č - čelo, čichá, čokoláda, oči, koláče, míč
Š - šije, šaty, šedý, Míša, šátek, kaše, myška
Ž - žába, žije, žito, běží, váže, žížala

Hlásky do 6 let věku:

C - cena, celý, cinká, cupe, více, ulice, konec, nic
S - sedí, sype, sova, mísa, maso, husa, pes, nos
Z - zima, zebe, zelí, zajíc, koza, kazí, váza, vozí
R - ruka, rána, troubí, metr, Petr, hadr, cukr, dobrý
Ř - řeka, říká, řada, řeže, křivý, hoří, vaří, šetří

Klasifikace výslovnosti:

Fyziologická výslovnost	Nepřesná výslovnost	Dyslalia simplex
Dyslalia multiplex	Dysartrie	Rinolalie
Palatolalie	Balbuties	Tumultus sermonis
Příznaky vývojové dysfázie	Kombinované vady	Symtomat. poruchy řeči

Motorika mluvních orgánů

Rty

- úsměv, zoubky na sebe — ano / ne
- vycenit spodní zuby — ano / ne
- našpulení rtů – *„kapřík“* — ano / ne
- nafouknout jednu tvář a vytlačit vzduchovou bublinu prstem — ano / ne

Jazyk

- vystrčit jazyk na bradu — ano / ne
- vystrčit jazyk pod nos — ano / ne
- olíznout rty dokola — ano / ne
- jazykem vyčistit horní zoubky — ano / ne
- jazykem tlačit do tváře *(udělat „bouličku“)* — ano / ne
- jazykem kmitat ze strany na stranu — ano / ne
- jazyk za spodní zoubky opřít a vytlačit ho ven z pusinky — ano / ne

Ostatní úkoly

- zamračit se *(„někdo nás nazlobil“)* — ano / ne
- pohybovat bradou ze strany na stranu — ano / ne
- vysunování a zasunování brady — ano / ne

Klasifikace oromotoriky: norma / lehce narušena / narušena
Stav podjazykové uzdičky: norma / zkrácená
Stav dentice: norma / výměna / předkus

Závěr vyšetření výslovnosti a motoriky mluvních orgánů:

Orientační logopedické vyšetření jazykových rovin

Foneticko – fonologická rovina

Sluchové vnímání

- fonematický sluch
- sluchová paměť: *zopakovat krátkou větu*
- analýza (*vytleskávání): máma = má – ma*
- syntéza*: ko-sti-čka = kostička*
- určit první hlásku ve slově
- nesmyslná slova: *cupy – zupy, itý – ití, avěk – avek, dlek - dlech*

Rytmické cítění

- hledání rýmu: *pes - les, tužka - hruška, klíč - míč, mrak – drak, slon - zvon*

Prozodické faktory řeči

- tempo, pauzy, melodie

Klasifikace zvukové roviny řeči: norma / lehce narušena / narušena

Lexikálně – sémantická rovina

Slovní zásoba

- aktivní *(Co je to?),* pasivní *(Ukaž, kde je ...)*
- pojmenování osob, předmětů a činností

Porozumění

- manipulace s předměty dle slovního pokynu
- výběr na obrázku dle slovního pokynu *(slovo, které nepatří do řady*)

Antonyma

- *velký x malý vysoký x nízký smutný x veselý studený x horký*

Nadřazené pojmy

- ovoce – *jablko, hruška, banán, třešeň, jahoda*
- zelenina – *mrkev, rajče, paprika, okurka, hrášek*
- oblečení – *tričko, kalhoty, šála, kraťase, svetr,*
- zvířata – *pes, kočka, lev, prase, slon*
- nářadí – *kladivo, kleště, šroubovák, rýč, krompáč*
- nádobí – *nůž, vidlička, lžíce, hrneček, miska*

Klasifikace roviny slovní zásoby: norma / lehce narušena / narušena

Morfologicko-syntaktická rovina

Popis obrázku

- slovosled
- časování sloves
- skloňování podstatných jmen
- stupňování přídavných jmen
- předložky *(nad, pod, před, za, v, na, ...)*
- jednotné a množné číslo
- vyprávění podle obrázku *(Co se mohlo na obrázku stát?)*
- volné vyprávění

Jazykové cítění

- větné členy (*např. ten pomeranč, ta hruška, to jablko)*
- zdrobnělá slova: *list – lísteček, hrnek – hrneček, mísa – mistička, les – lesíček, dům – domeček*

Klasifikace gramatické roviny řeči: norma / dysgramatismy / agramatismy

Pragmatická rovina

Všímat si:

- spolupráce
- zrakového kontaktu
- pozornosti
- koverbálního chování
- samostatnosti projevu
- volného vyprávění *(básnička, písnička, pohádka, nejoblíbenější zvíře, ...)*

Klasifikace pragmatické roviny řeči: norma / lehce narušena / narušena

Závěr orientačního logopedického vyšetření:

Příloha č. 6: Pracovní listy k orientačnímu logopedickému vyšetření

SPECIFICKÉ ASIMILACE – SYKAVKY

Obrázek č. 1: *„Co dělá holčička na obrázku? Kdo jí pomáhá?“*

Obrázek č. 2: *„Co vidíš na obrázku? Co se stane s listím, když začne foukat vítr?“*

Obrázek č. 3: *„Uhodneš, co dělají děti na obrázku?“*

Obrázek č. 4: *„Poznáš, které ovoce je na obrázku? Jaké jsou švestky na talíři?“*

Obrázek č. 5*: „Co vidíš na obrázku? Kde a na co se používají školní sešity?“*

Řešení: Specifické asimilace - sykavky

Obrázek č. 1: Holčička suší prádlo. Pomáhají jí zvířátka – koza, vrána, pes, kůň, dvě kočičky, vrána, zajíc.

Obrázek č. 2: Listí. Začne šustit a poletovat.

Obrázek č. 3: Děti cvičí.

Obrázek č. 4: Švestky. Na talíři jsou švestky sušené.

Obrázek č. 5: Školní sešity. Používají se ve škole na psaní, počítání, popř. kreslení.

MĚKČENÍ – PODSTATNÁ JMÉNA

LODĚ	NITĚ
KOTĚ	SÁNĚ
HODINY	KNIHY

MĚSÍC	MEDVĚD
KOPRETINY	VĚTRNÍK

SLUCHOVÁ DIFERENCIACE

Seznam slov:

1. Bota – nota
2. Pásek – párek
3. Kost – most
4. Kolíček – košíček
5. Socha – sova
6. Kočár – komár
7. Židlička – vidlička
8. Pusa – husa

HLEDÁNÍ RÝMŮ

SLOVA OPAČNÉHO VÝZNAMU – ANTONYMA

VESELÝ	**SMUTNÝ**
VELKÝ	**MALÝ**
STUDENÝ	**HORKÝ**
VYSOKÝ	**NÍZKÝ**

NADŘAZENÉ POJMY

Ovoce	Oblečení	Nářadí

Zelenina	Zvířata	Nádobí

JAZYKOVÝ CIT

KONCOVKY PODSTATNÝCH JMEN

Příloha č. 7: Fotografie pomůcek používaných při logopedické intervenci

LOGOPEDIE
ROZUMÍŠ MI?
Šimonovy pracovní listy
10
ROUSEK
12/02/2013

KRAJÍC
PADÁK
ŘETĚZ
PAPOUŠEK
12/02/2013